

Г-жо Манолова,

Изпрашам ви, макар и късно, предложения за промени в проекта за Изборен кодекс и методика за определяне и разпределение на мандатите при изборите за народни представители и мотиви към тях. Двата документа са съставени единствено върху принципите за равнопоставеност и справедливост. Смятам, че като гражданин и избирател имам право на това. Надявам се да ги прочетете.

Следях с интерес в пресата за постъпилите предложения и вашите изказвания, въпреки че те бяха оскъдни. Прочетох внимателно доклада и новият проект за Изборен кодекс, публикувани на сайта на комисията на интернет страницата на Народното събрание.

Надявах се, че този път комисията, на която сте председател, няма да затъне в блатото от партийни страсти и интереси и че членовете ѝ ще намерят достатъчно сили, воля и гражданско съзнание за да се извършат радикални промени в името на демокрацията, справедливостта и равнопоставеност. Бях се излъгал. Промените, които се предлагат, са козметични и се отнасят предимно до нова структура на Кодекса, поправки и уточняване на текстове и незначителни промени.

В доклада често се споменава за честност, демократичност, равнопоставеност, прозрачност, публичност, строг контрол и т.н., но в текстовете на проекта не прозират тези понятия. Голяма част от предложенията и справедливите искания на партии, граждански организации и движения, както и на граждани са отхвърлени. Изборната система трябва да е ясна и да отговаря на желанието на гражданското общество за честност и справедливост. По този начин в действие ще се приложат демократичния принцип и гражданското участие в управлението на страната, за които напоследък много се говори и пише.

Телефон 032/66-50-32

Пловдив
6. XII. 2013г.

С уважение:

/Чавдар Тодоров/

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО ПРОЕКТА ЗА ИЗБОРЕН КОДЕКС

1. Да не се посочва системата за избиране на народни представители, а при всеки избор тя да се определя с решение на Народното събрание.

Мотиви:

Възможно е при следващи избори да се приеме друга система и тогава ще се наложи да се корегира Изборния кодекс.

2. Да отпадне изборният праг от 4 на сто. В разпределението на мандатите да участват всички допуснати до изборите партии, коалиции и независими кандидати.

Мотиви:

В чл. 42, ал. 1 от Конституцията е употребен изразът "имат право да избират", който не е еднозначен с "имат право да гласуват". Изборите са процес с няколко етапа, в който пускането на бюлетината в изборната кутия е само един от тях. Гласът на избирателя трябва да премине и през другите етапи до крайния резултат. Само така ще се изпълни повелбата на чл. 42, ал. 1 от Конституцията. Изключването на действителен глас от разпределението на мандатите е нарушение на активното избирателно право на избирателя. Няма логика да се допусне някой да участва в изборите, а при разпределението на мандатите да бъде отстранен. Освен това подадените гласове за партии и коалиции, които не са преминали границата от 4 на сто, остават без стойност и се получава неравна относителна тежест на гласовете.

Истина е, че изборният праг облагодетелства големите партии и коалиции. Доказателство за това са изборите през 2013 г. От участвалите 36 партии и коалиции само 4 си разпределиха мандатите. В разпределението не са участвали 857 373 гласа или 24,2%. Вследствие на това ГЕРБ е получил допълнително 24 мандата, КБ-21, ДПС-9 и Атака-6. Без изборната бариера конфигурацията на Народното събрание би била различна от настоящата.

Не зная мотивите и критериите, по които е определен изборен праг от 4 на сто. Ако с него се цели да се намали броя на участниците в изборите, то има и друг по-ефективен начин. Достатъчно е да се направи допълнение в Закона за партиите, като се включи изискването при съдебната регистрация на партия да се представи и списък, по определена форма, примерно на 15 или 20-хиляди редовни членове. Така малки партии, партии "фантоми", партии, създадени единствено за участие в даден избор, няма да бъдат регистрирани и не ще участват в изборите. Това е, един вид, профилактика на кандидатите.

3. Да отпадне въвеждането на преференция в кандидатските листи.

Мотиви:

Мотивът за въвеждане на преференцията като мажоритарен елемент е неоснователен. Опитът, който имаме показва, че преференцията има слабо въздействие за крайното подреждане на кандидатите в листите. Обикновено тя се използва от членовете и привържениците на отделните партии, докато основната част от избирателите не се интересува от подреждането на кандидатите.

При преференцията се изпуска един важен елемент - дължината на интегралната бюлетина. При последните избори в нея бяха посочени имената само на първите трима кандидати от всяка партия и коалиция и тя достигна почти 1 метър. При преференцията в бюлетината трябва да фигурират имената на всички кандидати и нейната дължина ще бъде още по-голяма. Това ще затрудни избирателите и работата по определяне на резултатите. Единственият начин да се избегне това е всяка партия, коалиция и независим кандидат да се представи с отделна бюлетина.

4. Деполитизация на всички изборни комисии. Назначаването на комисии да се извършва след консултации и по предложение на всички партии, коалиции, независими кандидати, граждански организации, сдружения и комитети, които желаят да участват. Всяко назначено лице подписва декларация по образец, че не членува в политическа партия или е прекратил членството си в нея най-малко 5 години преди назначаването му. При констатиране на неверни данни лицето се отстранява и предложителят губи право да посочи друго лице. Комисията се попълва от кандидатите на другите участници, които нямат представител в комисията. Всеки участник в консултациите може да предложи само един кандидат в дадена комисия.

Мотиви:

Деполитизацията на изборните комисии ще гарантира по-голямо доверие към тях и в изборните резултати. Чрез нея ще се приложи принципа за демократичност. Само така изборният процес ще се управлява по прозрачен начин от безпристрастни и независими изборни комисии и ще се приложи Кодекс

са за добрите практики по изборните въпроси, приет от Европейската комисия за демокрация чрез право/Венецианска комисия/.

5. В секционната изборна комисия не могат да се назначават лица от района на секцията.

С това ще се отстрани възможността за въздействие върху избирателите и манипулиране на изборните резултати в секцията.

6. Избирателните списъци в страната да се съставят чрез активна регистрация. Всеки български гражданин, който има активно избирателно право и желае да гласува, трябва да се регистрира не по-късно от 45 дни преди изборния ден. Регистрацията се извършва чрез заявление в писмена форма по образец, подписано саморъчно и подадено лично в определените от общинската администрация места, поотделно за всяка избирателна секция. На основа на тези заявления, общинската администрация изготвя избирателните списъци и ги предоставя на секционните комисии не по-късно от 15 дни преди изборния ден. Ако лице, подало заявление за регистрация, не е вписано в избирателния списък председателят на секционната комисия уведомява общинската администрация, и при допуснатата грешка, вписва лицето в избирателния списък. Лице, което не се е регистрирало, не може да гласува.

Мотиви:

Мнението, че въвеждането на активна регистрация не ще може да се осъществи за следващите национални избори е неоснователно, освен ако се има предвид предсрочни избори. Най-същественото преимущество на активната регистрация е решаването на проблема с множеството грешки в избирателните списъци и с т. нар. "мъртви души". Освен това ще се облекчи работата на общинската администрация по изготвяне на избирателните списъци, както и ще се уеднакви начина на съставянето им в страната и в чужбина.

Активната регистрация не противоречи на Конституцията и не изисква промяна в нея. Съгласно чл. 42./2/ от Конституцията, организацията и редът за произвеждане на избори и референдуми се определят със закон. Няма никаква разлика между лице, което е вписано в избирателния списък, но не е гласувало и лице, отказало да се регистрира при активната регистрация. И в двата случая има отказ от гласуване. Остава открит въпросът - трябва ли да бъде санкционирано лице, което се е регистрирало, но не се е явило да гласува. Задължителната регистрация или задължителното гласуване противоречи на Конституцията, защото от право се превръща в задължение.

Чрез активната регистрация ще отпадне безпокойствието на ограничената мисия на ОССЕ/СДИЧП за наблюдение на Президентските и местните избори - 23 и 30 октомври 2011г., породено от високия брой на регистрираните гласоподаватели в съотношение с броя на населението, имашо право да гласува.

7. Да се увеличат изборните райони от 32 на 33 като се създаде самостоятелен многомандатен район за българските граждани извън страната.

Мотиви:

Недопустимо е, при определена изборна система/чл. 261, ал. 1 от Проекта/, изборът да се провежда по два различни начина - в страната за кандидатски листи, а извън страната за партии и коалиции. Подадените бюлетини извън страната се включват в общите резултати и служат единствено за определяне на общия брой мандати за всяка партия и коалиция. Те не участват в разпределението на мандатите в изборните райони и следователно не избират определени кандидати. Това прави тези бюлетини недействителни. Този проблем трябва по-обстойно да се разгледа с оглед правилното прилагане на принципа за всеобщо равно и пряко избирателно право, заложен в чл. 3, ал. 1 от Проекта.

8. Броят на мандатите за всеки изборен район да се определя само въз основа на единна норма за представителство за цялата страна и чужбина без да се определя минимален брой мандати за изборен район.

Мотиви:

Алинея 2 на чл. 250 от проекта, обезмисля чл. 247, защото той не може да се приложи. В района, към който се прилага ал. 2, нормата за представителство ще бъде по ниска от тази в другите райони. По този начин се облагодетелстват малките райони за сметка на големите, което е несправедливо.

9. Кандидат за народен представител да се регистрира само в един изборен район.

Мотиви:

В проекта е предвиден вариант, при който се дава възможност кандидат за народен представител да се регистрира в два изборни района. Защо само в два, а не в повече райони? Целта е една и съща - да се получат по-добри резул-

тати в тези райони Обикновено в два района се регистрират лидерите на партиите и членове от висшия им ешелон. От партийна гледна точка това е допустимо и основателно, но от етична — е нарушение на принципа за равнопоставеност.

10. Да се въведе ограничение в избираемостта на народните представители. Народен представител не може да бъде избран повече от два мандата/повече от два последователни мандата/.

Мотиви:

Съгласно Конституцията президентът и вицепрезидентът, висшите органи на съдебната власт/председателите на Върховния касационен, на Върховния административен съд и главния прокурор/, както и съдиите от Конституционния съд имат ограничени мандати. Редно е и представителите на законодателната власт да бъдат също ограничени в тази им дейност. В противен случай тази им функция ще се превърне в професия.

11. Прилагане на принципа "право на избор". Когато народен представител реши да премине на друга длъжност по собствено желание или с решение на Народното събрание той не може да се завърне отново като такъв.

Мотиви:

По този начин ще се избегнат заплетени и конфузни казуси.

12. Да не се допуска никаква проява и действие, свързани или засягащи изборите 24 часа преди изборния ден и в изборния ден.

Мотиви:

В параграф 1. т. 17 от Допълнителните разпоредби към проекта е определена агитацията като призив за подкрепа или за неподкрепа на кандидат, партия, коалиция или инициативен комитет. Агитацията е нещо повече от това. Тя е въздействие, целенасочено действие за политическо или идеологическо въздействие върху обществото или части от него. Това въздействие може да бъде явно или прикрито. Така както е дадена дефиницията на агитацията по т. 17 се има предвид явната агитация. Следователно прикритата агитация не се счита за нарушение и е ненаказуема. Това е опасно, защото тя може да придобие големи размери и да окаже по-голямо въздействие отколкото пряката агитация. Пример за това е случаят с отпечатаните бюлетини, намерени в Костинброд и последвалите изказвания по телевизията в деня преди изборите, което беше чиста проба прикрита агитация.

М Е Т О Д И К А

ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МАНДАТИТЕ ПО ИЗБИРАТЕЛНИ РАЙОНИ И РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО ЗА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЕ

- 1.1. Изборните райони се определят с указ на президента на Република България.
- 1.2. Методиката определя изчислителните процедури по:
  - а/ определяне броят на мандатите в изборните райони;
  - б/ разпределение на мандатите за всяка партия, коалиция и независими кандидати по отделни изборни райони.
- 1.3. Окончателното разпределение на мандатите за народни представители се извършва от Централната изборителна комисия. Тя може, след приключване на изборния ден, да оповестява междинни резултати на основата на приетите до момента протоколи.

РАЗДЕЛ I

ОПРЕДЕЛЯНЕ БРОЯТ НА МАНДАТИТЕ В ИЗБОРНИТЕ РАЙОНИ

- 2.1. Броят на мандатите в изборните райони се определя въз основа на единна норма на представителство за цялата страна в зависимост от броя на регистрираните се избиратели по активната регистрация.

Мотиви:

Броят на населението за страната от последното преброяване на населението към 1. II. 2011 г. не е реална база за определяне единната норма на представителност, тъй като в него са включени лица, които нямат връзка с изборите, и могат да окажат неоснователно влияние върху броя на мандатите. Освен това периодът от 1. II. 2011 г. до следващите избори е достатъчно дълъг и броят на населението ще бъде различен.

Реална база не могат да бъдат и списъците от последните парламентарни избори, които освен че са неточни, но ще претърпят и значителна промяна до следващите избори.

- 2.2. Единната норма на представителство се определя като броят на регистрираните избиратели се разделя на 240.

- 2.3. Броят на мандатите в изборните райони се определя като броят на регистрираните избиратели от всеки район се разделя на единната норма на представителство за страната по т. 2.2.

- 2.4. Всеки район първоначално получава толкова мандати, колкото е цялата част от частното по т. 2.3.

- 2.5. Ако останат неразпределени мандати до 240 те се разпределят на районите с най-големите остатъци.

- 2.6. Първи получава нов мандат районът с най-голям остатък, втори получава районът със следващия по големина остатък и т.н. до изчерпване на мандатите.

- 2.7. Окончателният брой мандати за всеки изборен район е сборът, получен от т. 2.4. и т. 2.6.

РАЗДЕЛ II

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА МАНДАТИТЕ ЗА ВСЯКА ПАРТИЯ, КОАЛИЦИЯ И НЕЗАВИСИМИ КАНДИДАТИ ПО ОТДЕЛНИ ИЗБОРНИ РАЙОНИ

- 3.1. Определените мандати за всеки изборен район по раздел I се разпределят като подадените за всяка партия, коалиция и независим кандидат действителни гласове се разделят на единната норма по т. 2.2.

Мотиви:

Прилагането на районна изборителна квота означава, че в отделните райони тя ще бъде различна, откъдето ще се получи неравна относителна тежест на гласовете, което е противоречие на принципа за равнопоставеност.

- 3.2. Ако след приложението на т. 3.1. останат неразпределени мандати се прилага методът на най-големите остатъци съгласно т. 2.6.

- 3.3. Окончателното разпределение на мандатите е сборът, получен от т. 3.2. и т. 3.2.